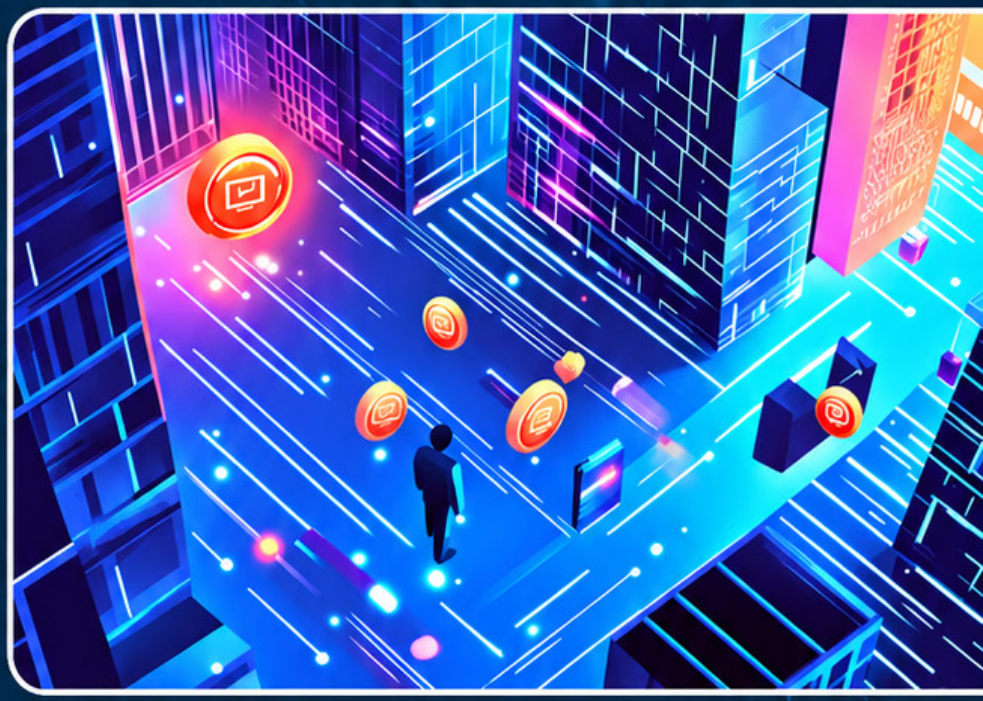
MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№5
MAXSUS SON

2026
NOYABR

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar · OPEN ACCESS · ULRICHSWEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY
Academic Resource Index ResearchBib · ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE · CYBERLENINKA
OpenAIRE · ROAD · INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL
BASE · Crossref · НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА eLIBRARY.RU

BAKALAVR TALABALARINING MAQOLALARI TO'PLAMI

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ
TOSHKENT DAVLAT TRANSPORT UNIVERSITETI
TOSHKENT ARXITEKTURA-QURILISH UNIVERSITETI

Elektron nashr, 2026-yil, noyabr.
№ 5-maxsus son

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA

EKSPORT VA IMPORT OPERATSIYALARI ORQALI MAMLAKAT HUDUDIGA JALB QILINADIGAN INVESTITSIYALAR HISOBI 9
Misirov Asliddin, Tursunpölatova Durdona, Abdusamadov Sanjar
TRANSPORT-LOGISTIKA KOMPANIYALARIDA XALQARO YUK TAŞIŞ JARAYONLARINI SAMARALI BOŞQARIŞ 13
Kaimov Amirxon, Işmanova Dinora
ÖZBEKISTON KORXONALARIDA KOMPANIYA QIYMATINI BAHOLAŞ MUAMMOLARI (UZAUTO MOTORS AJ MISOLIDA) 19
D. Ş. Xusanova, Safarova Gulruh
ÇARM ÇIQINDILARIDAN OLINGAN KOLLAGEN GIDROLIZATINING KOMPOZITSION QOĞOZ MUSTAHKAMLIGIGA TA'SIRI 26
M. Ergaşev, R. Şerğoziyeva, O. Usmonova, M. Jörayeva
TIJORAT BANKLARINI XUSUSIYLAŞTIRIŞNING ÖZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI 30
Ibadullayev Sanjar, A'zamova Muxlisa
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BÖYIÇA XARAJATLARNI HISOBGA OLIŞ TARTIBI VA UNI TAKOMILLAŞTIRIŞ YÖNALIŞLARI 36
Misirov Asliddin, Fayzullayeva E'zoza, Qodirova Azizaxon
IJTIMOIY TARMOQLARNING ISTE'MOLÇILARNING XARID QILIŞ XATTI-HARAKATLARIGA TA'SIRI 41
Ğiyosiddinov Ozodbek , Kalanova Moxigul
DEVELOPMENT OF AN IOT-BASED REMOTE MONITORING AND AUTOMATED CONTROL SYSTEM FOR GREENHOUSE CROP GROWTH 47
Abasxanova Xalima, Sheraliyev Hasan, Hikmatullayev Habibullo, Nurbaeva Roza
SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI 52
Şamuratov Sardorbek, Akbarov Nodir
RAQAMLI IQTISODIYOT ŞAROITIDA MENEJMENT TIZIMINI TAKOMILLAŞTIRIŞ YÖNALIŞLARI 57
Abdukaxxorova Durdona, Hakimova Muhabbat
GLOBAL TARAQQIYOT ŞAROITIDA INTELLEKTUAL AVLOD: ILM-FAN, TA'LIM VA INNOVATSION RIVOJLANIŞ ISTIQBOLLARI 63
Inatullayeva Intizor, Öroqov Uçqun
UY XÖJALIKLARINING INSON KAPITALINI ŞAKLLANTIRIŞ VA RIVOJLANTIRIŞDAGI ROLI 68
Meylikov Fazliddin, Amrullayeva Zarina, Almardonova Farangiz
BIZNESNI TAŞKIL ETIŞNING MAQSADI VA AHAMIYATI 73
A.I. Xolbozorov, A.D. Qiryigitov, A.M. Misirov
XALQARO TA'LIM IMKONIYATLARI VA ULARNING YOŞLAR KELAJAGIDAGI AHAMIYATI 78
Omonova Nargiza, Ravşanov Xurşid

XALQARO TA'LIM IMKONIYATLARI VA ULARNING YOŞLAR KELAJAGIDAGI AHAMIYATI

Omonova Nargiza Ramazon qizi
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti,
Buxgalteriya hisobi ta'lim yönalişi 2-bosqiç talabasi
E-mail: omonovanargiza122@gmail.com

Ravşanov Xurşid Akramoviç
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti,
Moliya va bank işi kafedrasi öqituvçisi

Annotatsiya. Uşbu maqolada zamonaviy globallaşuv şaroitida xalqaro ta'lim imkoniyatlarining yoşlar hayotidagi örni va ahamiyati yoritilgan. Xorijiy mamlakatlarda ta'lim oliş, xalqaro almaşinuv dasturlarida iştirok etiş, xorijiy tillarni örganiş hamda xalqaro stipendiya va grantlardan foydalaniş imkoniyatlari tahlil qilingan. Şuningdek, xalqaro ta'limning yoşlarning bilim darajasi, dunyoqaraşi, kasbiy salohiyati va mehnat bozoridagi raqobatbardoşligiga ta'siri örganilgan. Tadqiqot natijasida xalqaro ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalaniş yoşlarning kelajakdagi kasbiy va şaxsiy rivojlanişiga ijobiy ta'sir körsatişi mumkinligi qayd etilgan.

Kalit sözlar: xalqaro ta'lim, yoşlar, xorijda ta'lim oliş, stipendiya, grant, akademik almaşinuv, globallaşuv, xorijiy tillar, kasbiy rivojlaniş.

Abstract. This article examines the role and significance of international educational opportunities in the lives of young people in the context of contemporary globalization. It analyzes opportunities to study abroad, participate in international exchange programs, learn foreign languages, and benefit from international scholarships and grants. Furthermore, the study explores the impact of international education on young people's knowledge, worldview, professional potential, and competitiveness in the labor market. The findings suggest that effective utilization of international educational opportunities may positively contribute to young people's future professional and personal development.

Keywords: international education, youth, studying abroad, scholarships, grants, academic exchange, globalization, foreign languages, professional development.

Аннотация. В данной статье рассматриваются роль и значение возможностей международного образования в жизни молодежи в условиях современной глобализации. Проанализированы возможности обучения за рубежом, участия в международных программах обмена, изучения иностранных языков, а также получения международных стипендий и грантов. Кроме того, исследуется влияние международного образования на уровень знаний, мировоззрение, профессиональный потенциал и конкурентоспособность молодежи на рынке труда. По результатам исследования отмечается, что эффективное использование возможностей международного образования может оказывать положительное влияние на будущее профессиональное и личностное развитие молодежи.

Ключевые слова: международное образование, молодежь, обучение за рубежом, стипендии, гранты, академический обмен, глобализация, иностранные языки, профессиональное развитие.

KIRIŞ

Bugungi globallaşuv va tezkor texnologik rivojlaniş davrida ta'lim har bir mamlakat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, yoşlarning sifatli ta'lim olişi, zamonaviy bilim va könikmalarni egallaşi hamda xalqaro miqyosda raqobatbardoş mutaxassis bölib yetişişi dolzarb masalalardan biridir.

Hozirgi vaqtda xalqaro ta'lim imkoniyatlari yoşlar uçun yangi bilimlarni egallaş, xorijiy davlatlarning ta'lim tizimlari bilan tanişiş, turli madaniyatlarni örganiş va kelajakdagi kasbiy faoliyatini rivojlantiriş uçun keng yöl oçmoqda. Xususan, Erasmus+, Fulbright, Chevening va DAAD kabi xalqaro ta'lim dasturlari talabalarga xorijiy universitetlarda tahsil oliş va ilmiy tajriba orttiriş imkonini beradi [5–8].

Özbekiston Respublikasida ham yoşlarning xorijda ta'lim olişiga, xalqaro hamkorlikni rivojlantirişiga va zamonaviy bilimlarni egallaşiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bunday imkoniyatlar yoş avlodning

intellektual salohiyatini oşirişga va mamlakatning iqtisodiy hamda ijtimoiy rivojlanişiga hissa qoşadi.

Mavzuning dolzarbligi şundaki, xalqaro ta'lim imkoniyatlaridan foydalaniş nafaqat bilim oliş, balki yoşlarning mustaqil fikrlaşi, muammolarni hal qiliş qobiliyati va kelajakdagi kasbiy faoliyatini şakllantirişda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi xalqaro ta'lim imkoniyatlarining mazmuni, turlari va yoşlar kelajagiga ta'sirini örganiş, şuningdek, uşbu imkoniyatlardan samarali foydalaniş yönalişlarini tahlil qilişdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR ŞARHI

Jane Knight xalqaro ta'limni oliy ta'lim tizimining xalqaro va madaniyatlararo jihatlarini rivojlantiriş bilan boğliq jarayon sifatida tadqiq etgan. Olimning yondaşuviga köra, ta'limning baynalmilallaşuvi nafaqat talabalar almaşinuvi, balki öquv dasturlari, ta'lim siyosati, xalqaro hamkorlik va universitetlar faoliyatini rivojlantirişni ham qamrab oladi. Mazkur qaraş xalqaro ta'lim imkoniyatlarini yoşlarning bilim va kompetensiyalarini rivojlantiruvçi tizimli omil sifatida baholaşga asos böladi [9].

Bizning fikrimizça, xalqaro ta'lim yoşlarning bilim va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantiriş, ilğor xorijiy tajribalarni özlaştiriş hamda global mehnat bozoridagi raqobatbardoşligini oşirişga xizmat qiluvçi uzviy ta'limiy jarayondir.

Giorgio Di Pietro xalqaro ta'lim imkoniyatlarining yoşlarning kelgusidagi iqtisodiy farovonligiga ta'sirini tadqiq etib, xorijda tahsil oliş tajribasi bitiruvçilarning mehnat bozoridagi daromadlariga ijobiy ta'sir körsatişi mumkinligini ta'kidlab ötgan [10]. Bizning fikrimizça, mazkur yondaşuv xalqaro ta'lim dasturlarini yoşlarning kelajakdagi daromadlarini oşirişga xizmat qiluvçi inson kapitali investitsiyasi sifatida baholaş zarurligini körsatadi. Şu bilan birga, xorijda tahsil olişning iqtisodiy samaradorligi egallangan bilimlarning mehnat bozori talablariga muvofiqligi va ularni amaliy faoliyatda qöllaş imkoniyatlariga boğliq.

Vincenzo Scoppa Erasmus xalqaro akademik mobillik dasturining bitiruvçilar bandligi va mehnat bozoridagi imkoniyatlariga ta'sirini empirik jihatdan baholagan.

Tadqiqot natijalariga köra, xalqaro ta'lim dasturlarida iştirok etiş bitiruvdan üç yil keyingi bandlik ehtimolini oşirişi, iş topiş uçun sarflanadigan vaqtni qisqartirişi va örtaça oylik daromadga ijobiy ta'sir körsatişi aniqlangan. Şuningdek, xorijda tahsil oliş ingliz tilini biliş darajasi va kasbiy mobillik imkoniyatlarini yaxşilaşga xizmat qilişi qayd etilgan [12].

Rossiyalik tadqiqotçi L. A. Savelchev özining ilmiy maqolasida xalqaro talabalar mobilligining ijobiy imkoniyatlari va intellektual migratsiya bilan boğliq muammolarini tadqiq etgan. Muallif Rossiya va Germaniya misolida xalqaro ta'lim jarayonlarining bilim va tajriba almaşinuvidagi ahamiyatini, şuningdek, yuqori malakali yoşlarning xalqaro mobilligi bilan boğliq imkoniyatlar va ehtimoliy oqibatlarni tahlil qilgan [13].

Özbek iqtisodçi olimalari N. Fayzullayeva va D. Abdullaeva "Zamonaviy oliy ta'limni raqamlaştiriş şaroitida akademik mobillik" nomli tadqiqotida akademik mobillikning ta'lim sifati va bölajak mutaxassislarning kasbiy rivojlanişidagi ahamiyatini tadqiq etganlar.

Tadqiqotda akademik mobillik ta'lim tizimining xalqaro integratsiyalaşuvi, talabalar bilim salohiyatining rivojlanişi va xalqaro hamkorlik munosabatlarini mustahkamlaş bilan boğliq jarayon sifatida yoritilgan [14].

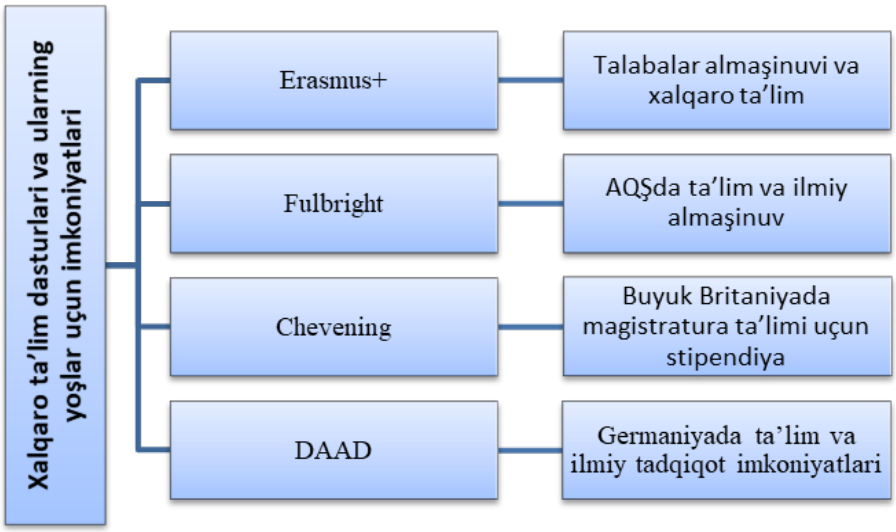
TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda xalqaro ta'lim imkoniyatlari va ularning yoşlar rivojlanişiga ta'sirini örganişda tizimli yondaşuv, ilmiy tahlil, qiyosiy tahlil, kuzatiş va umumlaştiriş usullaridan foydalanildi.

Tadqiqot davomida UNESCO, Jahon banki va xalqaro ta'lim taşkilotlarining ta'lim sohasidagi materiallari örganildi. Şuningdek, xalqaro stipendiya dasturlari, talabalar almaşinuvi va xorijiy universitetlarda ta'lim oliş imkoniyatlari tahlil qilindi.

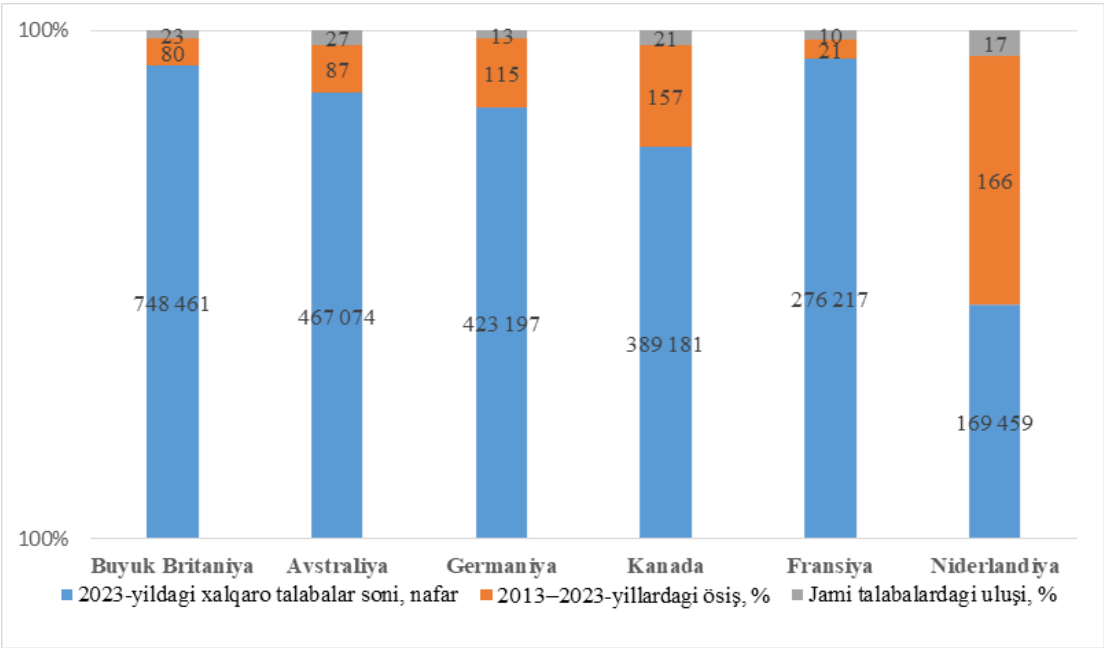
TAHLIL VA NATIJALAR

Xalqaro ta'lim imkoniyatlarini tahlil qiliş şuni körsatadiki, xorijda ta'lim oliş yoşlarning kelajakdagi hayotida bir qator muhim imkoniyatlarni yaratadi.

1-rasm. Xalqaro ta'lim dasturlari va ularning yoşlar uçun imkoniyatlari[1]

1-rasm ma'lumotlariga köra, mazkur xalqaro ta'lim dasturlari yoşlarning akademik mobilligini kengaytiriş, zamonaviy bilim va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirişda muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, Erasmus+ talabalar almaşinuvi va madaniyatlararo tajriba orttiriş, Fulbright AQŞda ta'lim oliş va ilmiy hamkorlikni rivojlantiriş imkoniyatlarini yaratadi. Chevening dasturi Buyuk Britaniyada magistratura ta'limini qöllab-quvvatlaş orqali yoşlarning yetakçilik salohiyatini oşirişga xizmat qilsa, DAAD Germaniyada ta'lim oliş va ilmiy tadqiqotlar olib borişga kömaklaşadi [5–8]. Uşbu dasturlarning asosiy afzalligi xalqaro akademik tajribani özlaştiriş, xorijiy tillarni mukammallaştiriş va ilmiy salohiyatni mustahkamlaşdan iborat. Uşbu imkoniyatlar yoşlarning xalqaro mehnat bozoridagi raqobatbardoşligini oşirişga hamda kelgusidagi kasbiy va ilmiy faoliyatini rivojlantirişga xizmat qilişi mumkin.

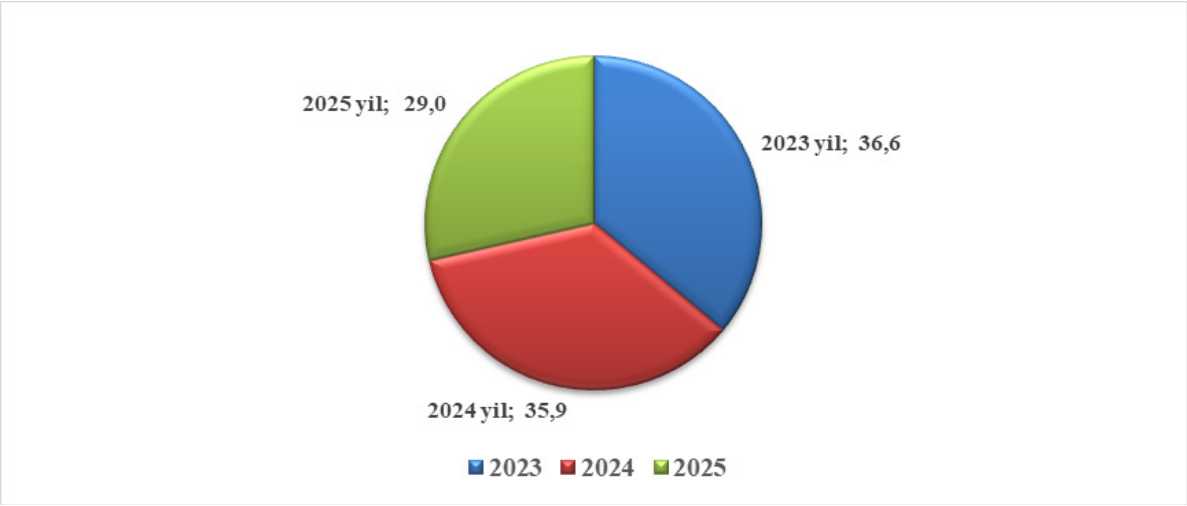
2-rasm. Ayrim rivojlangan davlatlarda xalqaro talabalar sonining ösiş dinamikasi (2013–2023-yillar) [2]

2-rasm natijalari 2013–2023-yillarda xalqaro ta'lim bozorining rivojlangan mamlakatlarda sezilarli kengayganligini körsatadi. Xususan, xalqaro talabalar sonining nisbiy ösişi Niderlandiyada 166 foiz, Kanadada 157 foiz va Germaniyada 115 foizni taşkil etgan. Bu körsatkiçlar mazkur davlatlarda xalqaro talabalar sonining

1 Erasmus+, Fulbright, Chevening va DAAD xalqaro ta'lim dasturlarining rasmiy ma'lumotlari [5–8] asosida muallif tomonidan işlab çiqilgan.

2 OECD (2026), *International Students in Higher Education* va OECD (2025), *Education at a Glance 2025* statistik ma'lumotlari [2–3] asosida muallif tomonidan tayyorlangan.

ösganini aks ettiradi.

3-rasm. Özbekiston fuqarolarining ta'lim oliş maqsadida xorijga çiqişlari dinamikasi (ming nafar) [3]

3-rasm ma'lumotlariga köra, 2023–2025-yillarda Özbekiston fuqarolarining xorijga ta'lim oliş maqsadida çiqişlari kamaygan. Jumladan, 2023-yilda 36,6 ming nafarni taşkil etgan uşbu körsatkiç 2024-yilda 35,9 ming nafarga, 2025-yilda esa 29,0 ming nafarga qisqargan. Natijada tahlil qilinayotgan davrda umumiy kamayış 20,8 foizni taşkil etgan [1].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari şuni körsatadiki, xalqaro ta'lim imkoniyatlari zamonaviy yoşlarning intellektual, kasbiy va şaxsiy rivojlanişida muhim ahamiyatga ega. Xorijiy universitetlarda tahsil oliş, xalqaro almaşinuv dasturlarida qatnaşiş va stipendiyalardan foydalaniş yoşlarning bilim darajasini oşiriş bilan birga, ularning dunyoqaraşi va mustaqil fikrlaş qobiliyatini ham rivojlantiradi.

Xalqaro ta'lim yoşlar uçun kelajakda munosib kasb egallaş, xalqaro mehnat bozorida raqobatbardoş böliş va öz imkoniyatlarini kengaytiriş uçun muhim vositadir.

Şu sababli quyidagi takliflarni ilgari suriş maqsadga muvofiq:

1. Yoşlarning xalqaro ta'lim dasturlari töğrisidagi xabardorligini oşirişga qaratilgan tadbirlarni kengaytiriş.
2. Xorijiy tillarni örganiş uçun qöşimça imkoniyatlar yaratiş.
3. Iqtidorli va bilimga çanqoq talabalarni xalqaro grantlarga tayyorlaş.
4. Özbekiston oliy ta'lim muassasalarining xorijiy universitetlar bilan hamkorligini kengaytiriş.
5. Yoşlarning xalqaro ilmiy konferensiya va ta'lim loyihalarida iştirokini rağbatlantiriş.

Umuman olganda, xalqaro ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalaniş yoşlarning kelajagini mustahkamlaş, mamlakatning ilmiy va iqtisodiy salohiyatini oşiriş hamda zamonaviy, raqobatbardoş avlodni şakllantirişning muhim omillaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RÖYXATI

1. Özbekiston Respublikasi Milliy statistika qömitasi. Öqiş maqsadida xorijga safar qilgan fuqarolar soni (jami): 2012–2025-yillar // SIAT rasmiy statistika ma'lumotlari. https://siat.stat.uz/data/4110/?lang=uz (murojaat sanasi: 15.11.2026).
2. OECD. Education at a Glance 2025: OECD Indicators. – Paris: OECD Publishing, 2025. DOI: https://doi.org/10.1787/1c0d9c79-en
3. OECD. International Students in Higher Education: A Comparative Analysis of Trends, Challenges and Policy Responses in Australia, Canada, France, Germany, the Netherlands and the United Kingdom. – Paris: OECD Publishing, 2026. DOI: https://doi.org/10.1787/005ff28d-en
4. OECD. Global Competency for an Inclusive World. – Paris: OECD, 2016. https://repositorio.minedu.gob.pe/handle/20.500.12799/4561
5. European Commission. Erasmus+ Programme: Education, Training, Youth and Sport. https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus (murojaat sanasi: 15.11.2026).
6. Fulbright Program. Apply for Fulbright and Explore Opportunities. https://fulbrightprogram.org/apply/ (murojaat sanasi: 15.11.2026).

3 Özbekiston Respublikasi Milliy statistika qömitasining SIAT axborot tizimi ma'lumotlari [1] asosida muallif tomonidan tayyorlangan.

7. Chevening. Chevening Scholarships: UK Government's International Scholarships Programme. https://www.chevening.org/scholarships/ (murojaat sanasi: 15.11.2026).
8. German Academic Exchange Service (DAAD). DAAD Scholarships: An Overview. https://www.daad.de/en/studying-in-germany/scholarships/daad-scholarships/ (murojaat sanasi: 15.11.2026).
9. Knight J. Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales // Journal of Studies in International Education. – 2004. – Vol. 8, No. 1. – P. 5–31. DOI: https://doi.org/10.1177/1028315303260832
10. Di Pietro G. Studying Abroad and Earnings: A Meta-Analysis // Journal of Economic Surveys. – 2022. – Vol. 36, No. 4. – P. 1096–1129. DOI: https://doi.org/10.1111/joes.12472
11. Asankulova Z., Thomsen S. Studying Abroad Experience and the Wages of Females // Higher Education. – 2024. – Vol. 87. – P. 401–431. DOI: https://doi.org/10.1007/s10734-023-01013-z
12. De Benedetto M. A., De Paola M., Scoppa V., Smirnova J. Erasmus Program and Labor Market Outcomes: Evidence from a Fuzzy Regression Discontinuity Design // Labour Economics. – 2025. – Vol. 93. – Article 102675. DOI: https://doi.org/10.1016/j.labeco.2025.102675
13. Савельчев Л. А. Взаимообогащение или «утечка мозгов»? Анализ международной студенческой мобильности на примере России и Германии // Управленческое консультирование. – 2023. – № 7. – С. 121–141. DOI: https://doi.org/10.22394/1726-1139-2023-7-121-141
14. Fayzullaeva N., Abdullaeva D. Zamonaviy oliy ta'limni raqamlaştiriş şaroitida akademik mobillik // Educational Yield Insights & Breakthroughs. – 2024. – AIQI hamkorlikdagi xalqaro konferensiya, 5-şöba. – B. 9–12. https://eyib.uz/index.php/EYIB/article/view/199

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S–5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod tumani 15-mavze 19-uy

+998 93 718 40 07

https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal

t.me/yait_2100